

Běž, řekla cesta

Devět poutí do
Santiaga de Compostela

Markéta Bidlasová
& kolektiv

Běž, řekla cesta

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Markéta Bidlasová & kolektiv

Běž, řekla cesta – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Markéta Bidlasová
& kolektiv

Běž, řekla cesta

Obsah

- 07 KUDY A KAM?
Předmluva
- 17 LUKÁŠ ADAM
Jít, abych se mohl zastavit
- 29 DANA PILAŘOVÁ
Nalézt směrovky
- 51 LUBOŠ MAREČEK
O pouti za svatým Jakubem čili Nemám? Nepotřebuju!
- 73 BARBORA ŠTEFKOVIČ
Camino s batoletem
- 93 SIMONA VEČERKOVÁ
Pouť za vnitřním klidem
- 107 MIROSLAVA HOCHMANNOVÁ
Plynout s otevřeným srdcem
- 145 NATÁLIE ŘEHOŘOVÁ
K sobě blíž
- 159 ROBERT KERNDL
Jdu za tebe
- 177 MARKÉTA BIDLASOVÁ
Do neznáma

Kudy a kam?

Tam někde v budoucnosti je. Kniha, které budu porodní bábou. V tuhle chvíli ještě není počata. Jsou jenom krouživé myšlenky. Kniha — o čem?

Jdu na sraz se svou kamarádkou a někdejší kolegyní, herečkou Natálkou, s nejasnými myšlenkami na knihu o cestování, ale možná taky knihu o cestě k sobě, cestě dospívání, cestě změny, no nevím, prostě Knihu, pracuju totiž jako redaktorka v nakladatelství a v popisu práce mám mimo jiné hledání námětů na knihy. Jdu tedy za Natálkou, která ráda a často a odvážně cestuje. Šla pěšky svatojakubskou pouť, byla v Mongolsku, toulala se Vietnamem. Velmi vtipně o tom všem píše na Facebooku a já chci zjistit, jestli by nemohla napsat i něco víc. Schůzku máme v kavárně kousek od Národního divadla. Poté, co se uvelebíme, si objednáváme kávu. Natálka číšníka pozoruje více než já a pak trochu užasle řekne něco v tom smyslu, že je smutné, že pěvec Národního divadla musí pracovat jako číšník. Já se v pěvcích Národního orientuji méně, nicméně nad tím, proč operní zpěvák roznáší po odpoledních kávu v kavárně, se podívám taky. A pak, ještě než se pustíme do hovoru o cestování, se rozezní hudba a číšník a posléze i dvě servírky začnou zpívat. Zaspívají a zahrají za doprovodu reprodukované hudby několik slavných milostných árií. Zpívají překrásně, vysoký strop kavárny je plný hudby, bolest a vášeň, krása a káva a cinkání lžiček, udivené a pobavené pohledy cizinců, za okny Praha pomalu se potápějící do tmy.

Mrazí mě v zádech. Nechápu. Když dozpívají, ukáže se, že celou tu nečekanou krásu kdosi točí a že je to nejspíš součást nějaké naplánované produkce. Filmu, projektu, reklamy, kdo ví. Zbytek schůzky si povídáme o cestování, hlavně o Mongolsku, obrysy knihy však zůstávají stále nejasné. Rozcházíme se s tím, že budeme v kontaktu a že nevíme, ale věříme. Árie v zlatavém světle kavárny ale zůstávají zaražené v mozku jako střípek z neznámé a v tuto chvíli nepocho-pitelné mozaiky.

Po pár týdnech se k myšlence na cestovatelskou knihu vracím. Myslím na Lukáše, dalšího známého z mé divadelní minulosti, kluka co taky šel svatojakubskou cestu. Jeho postřehy z putování mě na facebooku zaujaly. Něco o nějakém setkání se starší ženou nad mořem? A začíná mi vrtat hlavou — co ty lidi na té cestě do Santiaga mají? Proč tam chodí? A jsou to všechno katolíci, nebo snad esoteričtí pošukové? Nebo nebo? Začínám si hledat informace o cestě do Santiaga, o poutích vůbec. Hrabu se v knihách, blozích, diskusích. Námět na knihu? Rozestupuje se mlha? Vidím další střípek do mozaiky?

Z nasbíraných dat začínám mít posléze v hlavě trochu chaos. Takže... pouti do Santiaga de Compostela se říká Camino de Santiago (camino ve španělštině znamená cesta). Cílem je katedrála v Santiagu, údajný hrob svatého Jakuba, Kristova souputníka a učedníka. Jestli je tam svatý Jakub skutečně pohřben, není jasné. Úplně jasné není ani to, jestli na Pyrenejském poloostrově vůbec kdy byl. Nějaký čas tedy trávím četbou informací o svatém Jakubovi, který zemřel mučednickou smrtí v Jeruzalémě a jehož tělo se zázračným způsobem dostalo do španělské Galicie. Zaujme mě, že se mu snad v Galicii roku 40 ukázala Panna Maria a řekla mu, že se nachází v místě určeném k tomu, aby

tam byla navždy uctívána. Zdá se, že klíčem k christianizaci pohan-
ských keltských a iberských kmenů byla tedy Matka Boží...

Každopádně — prvním zaznamenaným poutníkem byl prý v roce
951 francouzský biskup z Le Puy. Po něm následovali další. Během
času byly podél cesty vztyčovány orientační kameny, kamenné kříže,
boží muka, upravovaly se studánky, stavěly se kaple, kostely a kláštery,
coby útulky pro poutníky. Postupně vznikla síť dvanácti poutních cest,
vedoucích z Itálie, Francie i Portugalska. Symbolem pouti do Santiaga
se už ve středověku stala mušle hřebenatka (gūgluju si, je fakt krásná),
často v kombinaci se dvěma zkříženými poutnickými holemi (ty se mi
až tak nelíbí).

Hřebenatka svatojakubská je odznakem každého poutníka dodnes.
(Pozor, neplést s hřebenatkou kuchyňskou, tu má ve znaku ropná spo-
lečnost Shell.) Čím se dnešní poutník dále musí prokázat, je credencial.
To je takový sešítek, vlastně jakýsi poutní pas, který dokazuje status
poutníka a poutník se díky němu může ubytovat v poutních albergues
neboli ubytovnách. Dá se koupit za drobný peníz ve výchozím místě
pouti, a je třeba si do něj každý den cesty nechat dát razítko. Chce-li
se dnešní poutník považovat za úspěšného, musí prokázat (právě těmi
razítky v credencialu), že šel pěšky posledních sto kilometrů. Může
taky jet na kole, pak ovšem musí urazit dvojnásobný počet kilometrů.
Pokud tohle splní, dostane takzvanou compostelu — diplom, že cestu
absolvoval.

A ještě něco — Santiago nemusí být konečným cílem, dá se jít ještě
dál, až na nejzápadnější místo pevninského Španělska, čili na mís-
to, kde do objevu Ameriky končil známý svět, na mys Fisterra (finis
terrae rovná se latinsky konec světa). Tak tam to podle fotek vypadá
opravdu úžasně!

Vzápětí se dočítám, že asi nejznámější trasa svatojakubské cesty začínají ve Francii, v Pyreneích v městečku Saint-Jean-Pied-de-Port. Je tak oblíbená, že v srpnu 2016 se na ní údajně pohybovalo až 25 tisíc poutníků!

Tohle mne v mém brodění se daty na chvíli zastaví. Tolik lidí?! Znepokojující údaj. Okamžitě si začínám představovat svého druhu pochod Praha—Prčice, včetně stánků s občerstvením a suvenýry. Na druhou stranu, jak tras, tak možných výchozích míst pro zahájení pouti je mnoho a záleží na každém poutníkovi, odkud chce jít a jak dlouho. Navíc základní trasy se ještě dále štěpí a některé až tak zalidněné nejsou. A stále vznikají nové varianty cest.

Chvíli zkoumám, jak a proč tenhle současný boom poutnictví začal. Dočítám se, že zájem o svatojakubskou pouť začal prudce vzrůstat koncem 80. let 20. století, k čemuž přispěla pouť papeže Jana Pavla II. v roce 1982 a taky to, že roku 1993 byla svatojakubská cesta zapsána na seznam světového dědictví UNESCO. V roce 1987 taky vyšel populární román Poutník — Mágův deník od Paola Coelho (myslet si o něm může kdo chce, co chce, k vlně zájmu o pouť do Santiaga rozhodně přispěl). Od téhož roku mají poutní trasy platný systém značení pomocí směrových značek se symbolem svatojakubské mušle a žlutých šipek.

A pak mě napadá — co Češi, jak to mají s poutnictvím? Zjišťuju, že i z území Čech a Moravy ve středověku putovali poutníci do Santiaga, původní ustálená trasa není ale přesně dohledatelná. Přibližně ji vytyčují kostely zasvěcené svatému Jakubovi, v Praze chrám svatého Jakuba na Starém Městě, dalšími výchozími místy byly kostely svatého Jakuba v Jihlavě a v Brně.

Dnešní české poutní cesty mají dvě hlavní větve, severní a jižní. Severní větev jde od zbraslavského kláštera v Praze přes Karlštejn, Plasy

až k hraničnímu přechodu Železná a dále na Norimberk. Jižní větev od Karlštejna pokračuje přes Mníšek pod Brdy, Nepomuk, Klatovy na hraniční přechod Všeruby a dále po Východobavorské svatojakubské cestě směrem na Řezno. Od roku 2011 existuje i první trasa na Moravě, z Brna do Mikulova, odkud lze pokračovat přes Rakousko dále. I u nás tedy poutnictví momentálně kvete...

Dohledatelných informací o pouti do Santiaga je tolik, až se v nich dá utopit. Které ale potřebuju já a proč? Je mi k něčemu třeba informace o tom, že podle středověké tradice pouť započínala ve dveřích vlastního domu a že i dnes se taková poutníci najdou? Ano, to mě zajímá. Za takovým rozhodnutím se totiž musí skrývat zatraceně silná motivace. A to je něco, co bych ráda prozkoumala víc, ty důvody, ty příběhy, proč se kdo rozhodne na pouť vyrazit.

Takže... pro středověkého poutníka byla pouť výrazem zbožnosti a pokání, prostředkem k duchovní očistě. Na stránkách spolku českých svatojakubských poutníků Ultreia se ohledně historie pouti dočítám: „Z hlediska duchovního závazek putování k nějakému posvátnému místu, ke hrobu světce či dějišti nějaké významné události, platil téměř všeobecně jako něco, co prospívá duchovnímu životu. Poutníci si od poutě slibovali dosáhnout požehnání, očistění od hříchů nebo tak chtěli uctít světeckou či církevní autoritu. Silným motivem poutí byla velká touha po vlastní proměně, ke které pouť může dát podněty.“

Dobře, ale platí to i teď? Podle všeho se dnes lidé vydávají na pouť z mnoha různých pohnutek. Zkoumám, čtu a pátrám dál. Zjišťuji, že dnes už prakticky každý, s kým se dám do řeči, buď na pouti byl, nebo má poblíž někoho, kdo pouť absolvoval anebo o pouti sní či ji plánuje.

Co to ale vypovídá o těch motivacích? V mém malém průzkumu se mísí věřící křesťané s lidmi založenými spíše alternativně duchovně.

Pak tu jsou jiní, kteří prostě milují treky a zásadní částí cesty jsou pro ně Pyreneje. A pak — někdo četl Coelho, někdo hledá výzvy, někdo řeší složitější životní období. A někdo jednoduše touží udělat něco nečekaného, zdánlivě nelogického, odvážného. Vykročit ze zaběhnuté každodennosti a mít možnost být nějaký čas sám se sebou.

Tak. Mám nasbíranou hromadu dat. Ale co s nimi dál? Chci sepsat poutní bedekr? Nebo o co mi to jde? Jak to zjistit? Nevím. A pak jednou, když takhle o víkendu pračka pere, myčka myje a děti spokojeně koukají do mobilů, sleduji videoblog mladé cestovatelky, která šla někdy v zimním období portugalskou cestou do Santiaga, a rozbřečím se. Ale tak, až mi slzy zasolí klávesnici. Nechápu. (Já vůbec často nechápu. Že by refrén knihy?) Takže co? Já tam chci jít? Já? Stará holka, paní v letech, co byla za posledních dvacet let sama nejdál v Brně?

Nedává mi to smysl. Ale cítím to. A mockrát v životě jsem něco tak jednoznačně necítila.

Potřebuju jít. A ne až někdy, až jednou. Potřebuju jít v dohledné době. Sama? Nevím. V tuhle chvíli se zdá, že jo. Navíc — mám děti a psa a někdo se o ně v čase, kdy bych šla, postarat musí. Takže jít s manželem nedává smysl. Počkat! Já už o tom přemýšlím takhle prakticky? Vždyť ani nevím, proč tam chci jít. No, nevadí, to zjistím. Hlavně ale tu touhu, tu touhu po té cestě, kterou cítím až v konečcích prstů u nohou, tu nikomu nedám!

Zároveň s touhou jít ve mně začíná klíčit už poměrně konkrétní myšlenka na obsah a formu knížky. Než vyrazím, než půjdu, nasbírá si vedle všech praktických informací taky nějaké své poutníky, své vypravěče, inspirátory a tazatele, průvodce a možná i pomocníky v lovení těch svých důvodů, proč já musím jít... Léta se sice zabývám

osobním rozvojem, sebezkušenostním výcvikem, zkoumáním příčin a následků, hledáním, jak porozumět svým pocitům a emocím, ale k téhle své vnitřní detektivce potřebuju ještě hlasy jiných poutníků.

A tak se vydávám na cestu, zatím jenom vyprávěcí, knižní. Vedle Natálky a Lukáše, o kterých už vím, začínám hledat a sbírat další lidi, kteří by mi byli ochotni přispět vyprávěním, ať už psaným, nebo mluveným, o své pouti a svých důvodech...

Tím tedy má pouť začíná, píděním se po příbězích, dotazováním se po důvodech jiných lidí a poutníků, souběžně to jsou mé první kroky, první doteky, první šeptané otázky a náznaky odpovědí...

LUKÁŠ ADAM

Jak už jsem psala, Lukášových statusů z camina jsem si začala na Facebooku všímat dávno před tím, než se ve mně zrodil nápad na vlastní pouť. Krásné, vtipné fotky, drzý kukuč, hloubavé postřehy. V té době jsem to ovšem brala tak, že tahleta pouť je pro mladý. Trochu jim to závidím, ale co už...

(To jsem ještě neznala inspirativní větu koučky Magdaleny Vokáčové, že když někomu závidíš, můžeš si gratulovat — konečně víš, co chceš.)

Všimla jsem si sice, že právě Lukáš u svých poutních statusů mluví o setkáních s lidmi nejrůznějšího věku, ale zůstala jsem u svého přesvědčení. Také jsem viděla, že se Lukáš s přáteli z camina schází i po čase v Praze, že v jeho životě zůstali. Zajímavé!

Ve chvíli, kdy začala myšlenka na mou vlastní pouť a knížku nabývat reálné obrysy, mi bylo jasné, že Lukáš je jedním z jasných adeptů na camino zpověď.

Extrémně vytíženého mladého herce a excelentního zpěváka jsem oslovila a záhy už jsem s ním seděla v klubu Divadla na Fidlovačce, po zkoušce Šakalích let, kde Lukáš hraje roli Bejbyho. Povídání rušené psím štěkotem se tak odehrávalo v neklidné atmosféře blížící se premiéry...

Jít, abych se mohl zastavit

Lukáši, kde se v tobě vzala myšlenka jít?

Nevím. Víím, že jsem to někde vzadu v šedé kůře mozkové měl třeba pět let zpátky... Postupem času jsem si o tomhle putování zjišťoval víc a víc, až jsem došel do bodu, kdy jsem se rozhodl, že to musím absolvovat, že tak za tři týdny, v červenci třeba, jedu, vydám se na cestu, která někde začíná a někde jinde končí a cíl té cesty je ta cesta samotná. Do té doby jsem žil ve vztahu, kde se cestovalo spíš tak klasicky. Nebyli jsme naladěni na putovací princip — batoh na záda a jedeme. Jenže pak jsme se rozešli. Ale ještě jsme spolu teda letěli na domluvenou dovolenou do Kazachstánu. Prostě... byli jsme a jsme dodneška nejlepší kamarádi. Ta cesta do Kazachstánu byla fajn, ale byla samozřejmě bolestivá. Útrpná. Už jsem věděl, že chci jít na pouť do Santiaga, a tam jsem se ještě víc utvrdil v tom, že ten výplach prostě budu potřebovat.

Šel jsi sám?

Rozhodl jsem se jít s kolegou z divadla. On je takový ten typický horal, chodí na túry, má výborný boty, spacák a prostě všechno tiptop cestovní. Já vedle něho byl jako chudý příbuzný,